

L. dz. PTNŻ - I - 7 /2016

Warszawa, 10.06.2016 r.

Szanowny Pan
Jarosław Pinkas
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Zdrowia

W odpowiedzi na pismo Ministra Zdrowia z dnia 13.05.2016 (znak: ZP-Z.073.23.2016) z prośbą o zaopiniowanie i zgłoszenie ewentualnych uwag do *projektu Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach* Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych niniejszym przedstawia swoją opinię w tej sprawie.

Grupy środków spożywczych wymienione w projekcie, przeznaczone do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty są określone zbyt ogólnikowo, bez szczegółowych uściśleń dotyczących m.in. takich grup, jak np. „pieczywo” – jakie?, „kanapki” – jakie?, oraz grupy „inne”. Stwarza to możliwość dowolnej interpretacji powyższych zapisów i wprowadzenia do żywienia dzieci i młodzieży produktów niepołączanych, a więc różnego rodzaju ciastek, ciasteczek, w tym herbatników i słonych przekąsek, np. paluszków. Zapisane w tej formie grupy środków spożywczych (przy założeniu zawartości w produktach tłuszczu i/lub cukru 15 g/100g /100ml) nie tylko nie służą racjonalizacji żywienia, bo nie są zgodne z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży, ale mogą sprzyjać kreowaniu złych nawyków żywieniowych i dalszemu rozwojowi nadwagi i otyłości w tej grupie populacyjnej.

Stąd też Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych przedstawia swoje uwagi i komentarze:

W wykazie produktów przedstawionych w §1.1. znajduje się szeroki asortyment produktów zbożowych, w tym grupa pieczywo, pieczywo półcukiernicze i cukiernicze, kanapki, płatki zbożowe. W obrębie tych grup jest wiele produktów, które nie sprzyjają kształtowaniu prawidłowych nawyków żywieniowych i dlatego nie powinny być sprzedawane dzieciom i młodzieży, takie jak np. białe pieczywo, kanapka z białej bułki z dżemem, kremem czekoladowym, płatki zbożowe z dużym dodatkiem cukru, czy też pieczywo cukiernicze, a które przy obecnym zapisie będą mogły być sprzedawane na terenie placówek oświatowych.

W podpunkcie 11 § 1.1., w przypadku suszonych warzyw i owoców, orzechów i nasion proponuje się dodać „bez dodatku cukrów i substancji słodzących oraz bez dodatku soli”.

Poza tym, wiele zapisów w Projekcie cechuje się niekonsekwencją, np. z jednej strony dopuszczone zostają jogurty owocowe o zawartości cukru do 15 g/100 g lub 100 ml, z drugiej zaś koktajle owocowe przygotowane na miejscu czyli w szkole nie mogą być dosłodzone, co może spowodować, że dostępne będą w placówkach głównie gotowe produkty, a nie te przygotowane na miejscu, które mogłyby mieć wyższą wartość odżywczą, m. in. z powodu

większego udziału warzyw/owoców. Proponuje się w punkcie 14 § 1.1. dodać zapis pozwalający na dodatek „do 5 g cukru w 250 g/ml produktu” – zamiast „bez dodatku cukru”.

W podpunkcie 19 § 1.1. „inne” proponuje się wykreślenie sformułowania „z wyłączeniem napojów i czekolady gorzkiej o zawartości min. 70% miazgi kakaowej”, ponieważ napojów dotyczą już podpunkty 16 i 17 § 1.1.

W przypadku kryterium zawartości sodu podpunkt 2 § 1.2. proponuje się uwzględnienie kryterium zawartości sodu na poziomie do 0,12 g /100g/100ml produktu, co odpowiada zawartości soli do 0,3 g /100g/100ml produktu lub o obniżonej zawartości sodu/soli.

Zapis w § 2 dotyczący środków spożywczych stosowanych w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty jest niejasny. Co oznaczają „zasady prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży wynikające z norm żywienia”? W normach żywienia nie ma zasad podawania „środków spożywczych”. Tak sformułowane wymagania dopuszczają wielką dowolność i swobodę interpretacji. Przykładem powinno być doprecyzowanie liczby porcji warzyw i liczby porcji owoców, które powinny się znaleźć w żywieniu dzieci i młodzieży, ponieważ nie jest to równoznaczne. Wpływ składników zawartych w warzywach i owocach na zdrowie jest różny, a z uwagi na smak i przyzwyczajenia żywieniowe dzieci chętniej będą wybierały owoce niż warzywa. W Rozporządzeniu powinno być również dodane, że maksymalnie jedna porcja owoców/warzyw może być spożywana w postaci soku. Soki dostarczają znaczących ilości cukrów prostych łatwo przyswajalnych, których spożycie powinno być ograniczane (zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące obniżania spożycia tzw. „free sugars”, do których zalicza się również cukry pochodzące z soków). Soki owocowo-warzywne mogą być ponadto dosładzane, a soki warzywne mogą mieć znaczący dodatek soli, o czym nie wspomniano w Uzasadnieniu do niniejszego Rozporządzenia.

Ponadto celowym wydaje się umieszczenie w § 2 zapisu, że „jadłospisy i receptury potraw wydawanych w jednostkach systemu oświaty powinny być opiniowane przez osobę wykwalifikowaną w zakresie żywienia, posiadającą tytuł licencjata lub magistra z zakresu żywienia człowieka/dietetyki”.

Zdaniem Polskiego Towarzystwa Nauk Żywnościowych, od września 2015 r. zostały podjęte działania, zarówno przez osoby zajmujące się żywieniem zbiorowym, jak i sprzedażą środków spożywczych w jednostkach systemu oświaty, mające na celu poprawę żywienia dzieci i młodzieży. Zauważamy także pozytywny kierunek działań producentów żywności w celu poszerzenia oferty o produkty zgodne z przepisami. Przepisy z 26 sierpnia 2015 r. są dość rygorystyczne i, być może, wymagają złagodzenia, jednak nadmierna liberalizacja w tym względzie może przyczynić się do pogorszenia sposobu żywienia dzieci i młodzieży, stąd też należałoby się jeszcze raz przyjrzeć poniższym zapisom. Warto również podkreślić, że sklepik usytuowany w szkole spełnia zawsze rolę edukacyjną. Dobrze, aby była ona pozytywna. Oferta asortymentowa stanowi bowiem dla dzieci i młodzieży wzór, ważne, żeby był on zgodny z treściami o żywieniu przekazywanymi na zajęciach w ramach programu nauczania i zasługiwał na naśladowanie.

Z poważaniem

w imieniu Zarządu Głównego
Polskiego Towarzystwa Nauk Żywnościowych
Przewodnicząca
Dr hab. Jadwiga Hamułka, prof. nadzw. SGGW